

KLASIKAPLUS.CZ

1. Zuzana Marková: Nebyla jsem zpěvačkou ,na první dobrou'

18.06.2024 klasikaplus.cz - Věra Drápelová

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadle; moravskoslezském; Národním

"Hlas se mi vyvíjel déle a pořád nebylo jasné, jestli budu mezzo nebo soprán. Do toho jsem moc ráda hrála na klavír a nesmírně mě bavilo dirigování."

"Když už vkročím na jeviště, tak nevnímám, kde stojím. Jsem plně sžitá s postavou a soustředím se na to, abych ze sebe dávala tu nejlepší."

"Uvidíme, kam mě můj hlas povede. Upřednostňuji italský repertoár, asi bych se chtěla dál posouvat v belcantu a třeba časem přijde i nějaký raný Verdi."

Zuzana Marková, dcera sopranistky Jiřiny Markové, donedávna vystupovala víc v zahraničí než doma. V poslední době ji nicméně lze vidět na scénách pražského Národního divadla, a to v operách La traviata a Don Giovanni . Vystoupí také na koncertě 18. června v Dvořákově síni Rudolfiny, kde jejími partnery budou Mariusz Kwiecień a Arnhei?ur Eiríksdóttir, s nimiž se představí i několik mladých pěveckých talentů. Mladá sopranistka v rozhovoru vypráví o kariéře v zahraničí, operním životě v Itálii i o svém rodinném zázemí a dalších rolích a plánech.

Nedávno jste zpívala Donnu Annu v produkci Dona Giovanniho v Benátkách. Jaké z ní máte dojmy?

V inscenaci Damiana Michieletta jsem zpívala poprvé. Zásadně se opírá o charaktery postav a jejich energii, kterou přinesou na jeviště, takže je to neustále o zpěvákovi a jeho umu herectví. Jeho vize vychází z libreta, mně se osobně Donna Anna v takovéto inscenaci tvořila velmi dobře. Navíc jsme měli skvělý tým kolegyně a kolegů nejen na jevišti, ale i v zákulisí (jako ostatně vždycky v La Fenice), takže atmosféra byla opravdu skvělá.

Četla jsem, že ředitel La Fenice Fortunato Ortombina odchází do milánské La Scaly. Jaký to je šéf?

Fortunato Ortombina mi dal první šance v Benátkách od soudobých oper až nakonec ke klasickému repertoáru. Jezdím do Benátek od roku 2012. Chodí neustále na zkoušky, na představení, na reprízy. Zajímá ho, co se v "jeho" divadle děje. Navíc se vždy před a po představení zastaví, aby prohodil pár slov se zpěváky.

Jaká je vlastně pozice těchto dvou předních italských divadel? Existuje něco jako rivalita mezi Benátkami a Milánem?

Nemyslím si, že je tu rivalita. Každé z těchto divadel má sezonu vystavěnou na jiných podmínkách.

A jaká je obecně ekonomicko-umělecká situace operních divadel ve "vlasti opery"? Jak to vnímá umělec přímo na místě? Třeba v porovnání s Německem nebo i Českem.

V Itálii neexistují pevná angažmá. Ta má jen orchestr, sbor a technika. Sólisti jsou zde na smlouvu, takže systém je jiný. Sami si platíme ubytování, stravné, cesty... V Německu je to trochu jinak, ansámby stále jsou, ale na větší role nebo na ty, které u svých sólistů nemají obsazení, si berou hosty. Je to samozřejmě tlak na zpěváka v tom smyslu, že když není dobře připraven a neodvede dobrou práci, nebudou s ním spokojeni a příště už zavolají někoho jiného.

Itálie byla vaše první zahraniční zkušenost po angažmá v Ostravě. Co bylo pohnutkou, že jste se vypravila do Itálie?

Byla to souhra více okolností. Měla jsem pocit, že potřebuji změnu, abych se mohla někam posunout, sama pro sebe. Nikdy jsem neměla a nemám pevné cíle, jako zpívat v MET a podobně. Nenapadlo by mě, že budu jednou zpívat třeba v Covent Garden, v Paříži nebo v Benátkách... Pracovala jsem na sobě, v tom, co dělám, to potřebuji, a přišly krásné příležitosti.

Po Ostravě nenastala překvapivě Praha, jak je možné, že se vám vyhnula s takovým rodinným základem?

Možná právě proto! (smích)

A chtěla jste to, nebo ne?

Já jsem si strašně vážila, že mi pan Golat v Ostravě věřil od začátku a dal mi příležitost. On první odhadl, že by tam mohla být nějaká budoucnost. Takže jsem neměla potřebu se přesouvat, když tam jsem cítila, že mám na sobě spoustu práce a že na Prahu v uvozovkách nedosáhnu. A navíc všichni na vás koukají ve smyslu: Hele to je dcera Markové. A už vykopáváte s handicapem. Takže jsem chtěla nemít na sobě nálepku. No a pak hned po Ostravě jsem se dostala ven do Itálie, kde jsem později shodou okolností poznala svého budoucího, respektive nynějšího manžela. (smích) V Itálii začalo mé přemýšlení, co dál. Napřed, asi měsíc jsem to zkoušela dohromady s Ostravou, ale to nešlo, a tak jsem se rozhodla pro Itálii.

Když mladý zpěvák přijede do Itálie, naučí se tam italský způsob zpěvu? Existuje ještě něco jako stará italská škola? Anebo je to loterie, ke komu přijde? Kdysi mi někdo říkal, že nejvíce pedagogických šarlatánů je právě v Itálii...

Je to opravdu trochu loterie, asi jako všude na světě. V Itálii máte velkou šanci na takové profesory s "italskou technikou" narazit. Já jsem měla štěstí a dostala jsem se do dobrých rukou, ale také to nebylo napoprvé. Hlavně jsme tehdy s paní profesorkou objevily, že mým cílem by mělo být belcanto. To je také dost značný rozdíl – v zahraničí povětšinou máte nějaký vybraný repertoár, na který se soustředíte a ve kterém jste dobrá. Anebo alespoň tak začínáte a pak si ho dál můžete rozšiřovat.

Kdo vás naučil nejvíc? A stále se u někoho vokálně školíte a zdokonalujete?

Já jsem dostala skvělé začátky u své mámy na Pražské konzervatoři. Vedla můj hlas přirozeně. Pak jsem se zdokonalovala v operním studiu v Bologni u prof. Paola Pittalugy, objevila tříčárkovou oktávu a učila se italskou tradici frázování, charakterů postav, recitativy a další typicky italské detaily.

Na koncertech si nelze nevšimnout, že máte velmi přirozenou gestikulaci, jak jste se to naučila?

První, kdo mě na velkém jevišti učil být přirozená a jednat jako dotyčná postava, byl v ostravském divadle nejdřív Luděk Golat, později Michael Tarant. Ráda pak o postavách, které ztvárňuji, přemýšlím a snažím se do nich vžít. V Itálii to pak byl třeba Pierluigi Pizzi...

Mnozí už psali o tom, že dokážete perfektně vystihnout italský temperament, přispívá k tomu i to, že váš manžel je Ital? Manžel je temperamentní Ital, ale já jsem docela klidná, což jsem ráda, protože jinak bychom to s manželem asi nedali dohromady. (smích) Ale asi jak jsem studovala rok v operním studiu v italsčině, žila jsem v italském prostředí, tak jsem to nějakým způsobem absorbovala a moc to pomohlo. Načichnete k tomu.

Když Středoevropan přijede do Itálie, tak pak nezděravá vypráví o jiném způsobu práce, který našinci může přijít jako chaotický, improvizativní. Vy jsme měla jaký dojem? Musela jste si zvykat?

Já to prostředí mám ráda. Je také rozdíl, jestli zkoušíte v Benátkách, ve Florenci nebo třeba v Palermu, kde se pak často zkouší i hodně pozdě večer. Všude jsou lidé trochu jiní, ale já ráda poznávám jiné zvyky a kultury.

Zpíváte hodně italské bel canto, ale nedávno jste se ve Frankfurtu objevila v díle Alexandera Zemlinského Der Traumgöрге – to je něco dost jiného. Nedělá vám tedy problém "přepínat" mezi různými styly? Mimoto v programu FOKu vidím, že máte účinkovat na podzimním koncertě k sedmdesátinám Michaela Kocába...

Celkově nerada přepínám mezi styly během různých inscenací. Není to pohodlné. Když jsem se učila Zemlinského, nemohla jsem ho otevřít v době Traviaty. Když se to pak dostane takzvaně "do hlasu", tak už je to zase trochu o něčem jiném, jde to jednodušeji. Naštěstí většinou mezi styly přepínat nemusím. Pana Kocába si opravdu nesmírně vážím, tento koncert bude vzácná událost a jsem ráda, že mohu být jeho součástí.

Pár moderních oper jste už dělala, takže nezastáváte názor, že škodí hlasu?

Když máte dobrou techniku a je to pro váš hlas, tak neškodí. Potkala jsem se s modernou, která mi k srdci nepřiřostla, ale také třeba s Adesovou operou Powder her face, která byla naprosto parádní. Navíc úžasná inscenace a skvělí kolegové.

Jak se vám zpívá současný repertoár? Pro mladou pěvkyni jsou samozřejmě přirození Mozart, Rossini... Zaváhala jste někdy, jestli roli přijmout, protože taková se neodmítá, ale přišla z vašeho pohledu příliš brzy?

Za moji kariéru mi byly několikrát nabídnuty role, které pro mě byly příliš brzo, a já jsem naštěstí vždycky mohla říct ne. Mám štěstí na agenta, který mi umožňuje se svobodně rozhodnout, takže jsme se vždy domluvili. Když jsem se dostala do Bologni, tak jsem neměla vyhraněný repertoár, až během studia jsme přišli na to, že belcanto je pro mě správná cesta. Do té doby jsem dělala právě hodně současného repertoáru. Tak jsem byla ráda, že vlastně vykročím někam jinam. Třeba Traviatu mi nabízeli také mnohem dřív, než na ní došlo – také jsem ji odložila, poprvé jsem ji zpívala až v roce 2014 a v sezoně 2023/24 jsem byla Violetta v Praze.

Zpívala se vám jinak než po těch deseti letech?

Určitě. Technický základ tam je, ale člověk se cítí jinak. A navíc hlas je ozpívanejší, techniku mám už také někde jinde, a při každém představení si hledám to svoje.

Jak si chcete stavět repertoár dál? Budete se dál věnovat hlavně italské hudbě? A co by tak pro vás přicházelo v úvahu od českých klasiků?

Uvidíme, kam mě můj hlas povede. Upřednostňuji italský repertoár, asi bych se chtěla dál posouvat v belcantu (le regine donizettiane...) a třeba časem přijde i nějaký raný Verdi, ale to se uvidí. V Zemlinském jsem se cítila skvěle, byl to tak trochu objev a překvapení i pro mě. Český repertoár možná časem v úvahu přicházet bude, ale na to je asi ještě čas a studium zcela jiného světa, toho českého tradičního. Podle mě, i když chcete dělat věci po svém, nově, jinak, moderněji, tradice se nedá zcela ignorovat. Navíc mě příští rok čekají tři zajímavé debuty, jeden je v Bergamu, potom Faust tady v Praze a potom by měla přijít na konci sezony i Norma ve Francii. A tam je potřeba toho studia opravdu hodně.

Jak byste teď charakterizovala svůj hlas a kam cítíte, že se bude posouvat?

Já jsem obor lyrický soprán. Takže možná se bude hlas posouvat k něčemu zpěvnějšímu. Ale chci se stále držet spíš zpátky, musím jít pomalu podle toho, jestli se cítím dobře, nebo ne. Jednou, dvakrát hlas přetáhnete a už to třeba potřetí nepůjde.

Co stará muzika? Říká se, že je to hlasová očista. Máte k ní nějaký vztah?

Vlastně nemám příležitost. Tím, že jsem začala velmi záhy v zahraničí, tak jsem se k ní ani nedostala. Venku je stará hudba natolik specializovaná, že má své vyhraněné interprety. Ale jako očistu vnímám třeba Mozarta, toho mám moc ráda a přijímám každou možnou příležitost si ho zazpívat. Starou hudbu mám ale moc ráda a určitě nesouhlasím se zlými jazyky, které říkají, že je monotónní nebo "na stejné brdo". Sama si pamatuji hodně momentů, kdy jsem při ní seděla v hledišti s otevřenou pusou.

Když jste se ale přesunula do Prahy, kde je historické interpretaci přáno a není tolik uzavřená, co kdyby přišla nějaká nabídka? Kývla byste?

Podle toho na co. A muselo by mi to sedět. Raději se nechci navážet do jiných specializací, mám svoje a tam je mi dobře. A myslím si, že je spousta lidí, kteří to umějí lépe než já.

Když jsme u posunů, co mateřství a hlas? Velké změny?

Ani ne. Jediné, co jsem pocítila, je řekněme bohatší střední poloha. Ale všechno koresponduje s věkem, technikou a s tím, co zpívám, radikální skok necítím. Navíc děti jsem měla relativně mladá a obě těhotenství, zaplat' pánbůh, proběhla úplně v pořádku.

Už jste zmínila svého agenta. Máte polskou agenturu, respektive sídlící ve Varšavě. Není tak známá jako některé jiné, ale vidím, že má pod sebou dost velkých jmen... Jste u ní předpokládám spokojená? A jak je agentura v dnešním operním světě pro zpěváka důležitá?

Můj agent Gianluca Macheda má velkou a solidní pověst jak v menších, tak v těch největších operních domech. Sídlí mezi Varšavou a New Yorkem. Jsem u něj maximálně spokojená. Agentura je nesmírně důležitá. Musí odvádět dobrou práci, stejně jako ji musíte odvádět vy. Je důležitá vzájemná důvěra a respekt. A aby zpěvák nebyl agentem tlačěn do špatného repertoáru.

Proč jste se rozhodla usadit zpátky v Praze a v jakém pracovním vztahu jste vlastně k Národnímu divadlu? Bude ten vztah pokračovat?

Máme dvě děti a chtěli jsme, aby děti chodily do školy ve velkém městě, zdokonalily češtinu... Hodně jsme cestovali, když byly holky malé a Praha nám přišla jako skvělá volba. Navíc se z Prahy velmi dobře cestuje. Jsme tu spokojení. V Národním divadle jen občas hostuji. Mám k tomuto divadlu srdeční vztah a když si v něm mohu zazpívat, je to pro mě velká čest. Když přijde nějaká nabídka do

budoucná, potěší mě to.

Máte za sebou Traviatu ve Státní opeře, vstoupila jste do tamní inscenace. Jak je možné, že pěvkyně vašeho jména teprve teď debutovala v Praze?

V Národním divadle jsem nikdy předtím nezpívala; nepočítám, když jsem byla dítě. Je to hodně emotivní zážitek, protože jsem najednou stála na prknech, která pamatuju z doby před patnácti nebo dvaceti lety, kdy jsem tam chodila do hlediště. A najednou stojím na jevišti s kolegy, kteří pro mě kdysi byli ti velcí zpěváci, na které se chodilo. Je to velmi emotivní.

Měla jste tam nějaké déja vu, když jste na naší první scénu vkročila – myslím směrem k té dětské vzpomínce?

Asi ne. Když už vkročím na jeviště, tak nevnímám, kde stojím. Jsem plně sžitá s postavou a soustředím se na to, abych ze sebe dávala tu nejlepší.

Nakolik je pro vás důležité, jak často zpíváte ve významných světových divadlech? Chcete se pokusit jít za velkou světovou kariérou, nebo jsou rozhodující jiné věci? Třeba s kým se v té či oné produkci potkáte, kdo ji režíruje a podobně.

Hodně pro mě znamená, jaká je atmosféra, s kým se na jevišti potkám, jaká je inscenace. Proto se třeba velmi ráda vracím do Benátek nebo do Frankfurtu. Nechci samozřejmě nikoho uvádět do iluze, že zpěvák jako já si může nějak moc vybírat. Protože nechci být maminkou "na dálku", je důležité vybírat ty správné produkce a příležitosti. Nechci být pryč 365 dní v roce. Uvidím, co přijde; budu za to ráda.

Když vás člověk vidí na pódiu, tak má pocit, že zpěv je přirozenou součástí vaší osobnosti. Souvisí to s tím, že jste jakožto dcera sólistky Národního divadla Jiřiny Markové v divadle od malička vyrůstala? Kdy jste vlastně poprvé stála na jevišti? A co považujete za oficiální profesionální debut?

Asi to s tím souvisí. Je to pro mě přirozené prostředí. Na druhou stranu i k němu to byla velmi dlouhá cesta. Poprvé jsem v Národním divadle dělala němou roli holčičky v Jakobínu, bylo mi asi pět, možná méně. Pak jsem zpívala malou Bystroušku... Potom přišla první velká role v Ostravě, po které následovalo hodně dalších a dále zkušenosti venku... Zlom přišel ve chvíli, kdy jsem roku 2014 dělala Lucii z Lammermooru v Marseille.

Jak se vám podařilo nezanevřít na zpěv, když je vaše maminka z oboru a platí za poměrně přísnou dámu...

Já jsem měla štěstí, že mě do zpěvu nikdy nikdo nenutil. Od svých asi třech a půl let jsem hrála na klavír a bavilo mě to. Samozřejmě mě netěšilo cvičit stupnice a technická cvičení, ale pak už jsem měla noty a to mě chytlo. Třeba klavírní výtahy oper. Ale nikdy u mě nikdo neseděl a nenutil mě, abych hrála. Byla jsem s tím nějak srostlá. Poslouchala jsem často také, hrála jak máma. Sedávala jsem pod pianem a hudba se stala součástí mého života. Se zpěvem jsem ale začala až někdy ve třinácti letech a neměla jsem bůhví jaký hlas. Nebyla jsem takový ten na první pohled slibný student s velkou budoucností. Ale nakonec mě vzali na konzervatoř, na tři obory, a tam už mně o zpěv šlo. Byla jsem najednou nasměrovaná, věděla jsem jasně, co chci dělat, ne jako třeba spousta mých spolužáků na gymnáziu.

Jak k tomu došlo, že jste na konzervatoři studovala tři obory a proč nakonec vyhrál zpěv?

Jak jsem už řekla, nebyla jsem zpěvačkou "na první dobrou". Hlas se mi vyvíjel déle a pořád nebylo jasné, jestli budu mezzo nebo soprán. Do toho jsem moc ráda hrála na klavír a dirigování mě nesmírně bavilo. Rozhodla jsem se ale po maturitě pokračovat už jen ve zpěvu. Nedala se udržet maximální úroveň u všech tří oborů. Navíc už jsem v té době hostovala v **Národním divadle moravskoslezském** a táhlo mě to definitivně ke zpěvu.

Nicméně znalost dirigování se vám určitě hodí – debatujete s dirigenty? Dáváte jim najevo, že vlastně rozumíte tomu, co a jak dělají? A nakolik vám v tomto ohledu pomáhá manžel? Některé pěvkyně v průběhu kariéry už vlastně nezpívaly pod jinou než manželovou taktovkou, ale to asi nebude váš případ...

Oni většinou poznají sami, že jim rozumím. (smích) Nedovolím si plést se jim do toho, co mají dělat. Ráda přijmu jiné nápady, tvořit třeba zase trochu jinak, než jsem zvyklá. A pak je to i o respektu a případné diskuzi, když se naskytne nějaký dirigentův nápad, který mi vůbec nesedí. Ale to se děje jen zřídka. S manželem většinou konzultuji to, v čem si nejsem jistá v tradici nebo u čeho nejsem přesvědčená, že to dělám dobře. Ale rozhodně si spolu odpoledne nesedneme ke klavíru, aby mě šel trénovat ve zpěvu. Občas se spolu na jevišti potkáme, nedělá nám to problém, ale asi nikdy nebudeme vystupovat výhradně společně.

Jak důležitá pro vás byla spolupráce s Dětskou operou, kterou kdysi založila vaše maminka a která stále funguje?

Byl to vlastně základ, kdy jsem jako dítě stála na jevišti, měla před sebou na zkouškách nezapomenutelného pana sbormistra Milana Malého. Dodnes si pamatuji jeho poznámky třeba v Brundibárovi nebo Otvírání studánek. To byla úžasná škola toho, jak stát na jevišti a jak se učit sborovému zpěvu. Hodně mi na tom záleželo, ale že bych se v té době viděla jako budoucí zpěvačka, to opravdu ne.

Rozumí dnešní dirigenti zpěvu? Pokud vím, tak studium dirigování nezahrnuje studium pěvecké techniky – ledaže někdo studuje oba obory jako vy –, přitom spousta dirigentů se k opeře časem dostane. Jak to vypadá v praxi z pohledu zpěvačky?

Jak kde a jak kdo. Hodně dirigentů v zahraničí jsou ze začátku pianisté, často i třeba sami korepetovali. Je to hodně o tom, jak moc to dotyčného dirigenta zajímá. Některé mé kolegyně mi říkají, jak je skvělé, že můj muž má doma zpěvačku, a tím pádem jim perfektně rozumí. (úsměv) A nejde jen o to rozumět technice zpěvu, ale i to, co všechno na pěvce působí a co je ovlivňuje, jako stres, zdraví a tak dále.

A klasická otázka na závěr: Na co se chystáte v dohledné budoucnosti?

18. června se moc těším na koncert v Rudolfinu s Mariuszem Kwiecieńem a mladými pěvci. Pak mě čeká slavnostní koncert v Paříži. Na podzim Donizettiho festival v Bergamu, potom Faust v Praze a dále Norma ve Francii...

Co život? Stíháte žít?

Život mi naplňují dvě dcery a asi si umíte představit, jaký je to běh! (smích) A jinak je můj život zpívání. Snažím se cvičit každý den, chci se zdokonalovat a hrozně mě to baví.

Foto: Ondřej Košík, ND / Daniel Jäger / Hana Görlichová, Teatro La Fenice / Michele Crosera, Opera Frankfurt / Barbara Aumüller, archiv Z. Markové

